

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๔ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๖๖/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง กรณีกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย ทำให้ได้รับความเสื่อมเสีย

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง ██████████ มหาวิทยาลัยมหิดล

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๘๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า ██████████ ผู้ปฏิบัติงานในสังกัดผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องได้เผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย ██████████ ประกอบด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์บุคคลเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนวินัย และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย โดยเผยแพร่เอกสารดังกล่าวในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ PDF ผ่านระบบอินทราเน็ตของผู้ถูกร้อง ซึ่งบุคลากรประมาณ ๔๐๐ - ๕๐๐ คน สามารถเข้าถึงข้อมูลไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้ มีผลให้ ██████████ ได้รับความเสื่อมเสีย จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ

/การละเมิด...

การละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง [REDACTED] ฉบับลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒) หนังสือผู้ถูกร้อง [REDACTED] ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) บันทึกการชี้แจงข้อเท็จจริง [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทางโทรศัพท์ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๔) หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง [REDACTED] ฉบับลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง บทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์บุคคลเป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนวินัยดังกล่าว เป็นเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย [REDACTED] ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารลับในครอบครองของผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องไม่ได้มีการนำเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย [REDACTED] เผยแพร่ในระบบอินเทอร์เน็ต แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบและเป็นนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับได้ทำการสแกนเอกสารดังกล่าว โดยใช้เครื่องสแกนเอกสารที่เชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งใช้ปฏิบัติงานผ่านระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) เป็นเหตุให้มีสำเนาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย [REDACTED] ซึ่งเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ PDF ถูกจัดเก็บไว้ที่ไฟล์เตอร์ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับคนดังกล่าว โดยปรากฏว่านายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับคนดังกล่าวไม่ได้ตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงข้อมูลไว้ มีผลให้ [REDACTED] ซึ่งใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นที่อยู่ในระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) เดียวกันสามารถเข้าถึงสำเนาเอกสารดังกล่าวได้

จากเหตุดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ทำการสอบสวนและมีหนังสือว่ากล่าวตักเตือนนายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับคนดังกล่าว และจัดให้มีการตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงสำเนาเอกสารในคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว อีกทั้งผู้ถูกร้องได้พิจารณาดำเนินการแก้ไขเชิงระบบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการระบบความปลอดภัยการเก็บรักษาข้อมูลด้านสารสนเทศ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กรต่อไป

/กรณีมี...

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย ทำให้ [REDACTED] ได้รับความเสียหายหรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙^๑ กำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้วางหลักเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการป้องกันมิให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่และผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับ ซึ่งในส่วนของการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับนั้น กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเก็บรักษาบรรดาข้อมูลข่าวสารลับไว้ในที่ปลอดภัย^๒ และตามคำแนะนำการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีใช้คอมพิวเตอร์ดำเนินการต่อข้อมูลข่าวสารลับ ให้หน่วยงานของรัฐต้องจำกัดตัวบุคคลที่จะปฏิบัติการกับเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วย และไม่ควรจัดเก็บข้อมูลข่าวสารลับไว้ในฮาร์ดดิสก์ (Harddisk) แต่ให้เก็บไว้ในหน่วยความจำสำรอง

จากกรณีตามคำร้อง เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเครื่องสแกนเอกสารของผู้ถูกร้องได้เชื่อมต่อเข้าด้วยกันผ่านระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) ซึ่งผู้ใช้งานเครื่องสแกนเอกสารต้องเปิดสิทธิการเข้าถึงโฟลเดอร์ปลายทาง (Shared Folder) เพื่อเชื่อมต่อระหว่างเครื่องสแกนเอกสารและเครื่องคอมพิวเตอร์ หากไม่ได้ตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงไว้ ผู้ใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) เดียวกันก็สามารถเข้าถึงโฟลเดอร์ปลายทางดังกล่าวได้เช่นกัน แม้จะไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้มีการนำเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย [REDACTED] เผยแพร่ในระบบอินทราเน็ต แต่ในช่วงเวลาที่ทำการสแกนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย [REDACTED] นั้น นายทะเบียนข้อมูลข่าวสารลับไม่ได้ตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงข้อมูลไว้ ย่อมเป็นเหตุให้ [REDACTED] ซึ่งใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นที่อยู่ในระบบเครือข่าย /LAN (Local...

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

^๒ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๔๔ การเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับ ให้หน่วยงานของรัฐเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยและให้กำหนดระเบียบการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับไว้เป็นการเฉพาะตามคำแนะนำขององค์กรรักษาความปลอดภัย

ข้อ ๕๓ ให้องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายทหาร และองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายตำรวจประสานการปฏิบัติในการจัดให้มีหลักเกณฑ์ วิธีการและคำแนะนำการปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นและงบประมาณ

LAN (Local Area Network) เดียวกันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารลับดังกล่าวได้ จึงเป็นกรณีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อดำเนินการต่อข้อมูลข่าวสารลับ โดยไม่ได้มีการตั้งรหัสป้องกันเพื่อจำกัดตัวบุคคลที่จะปฏิบัติการกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อวิธีการและขั้นตอนการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารลับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แม้กรณีตามคำร้องจะยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีบุคคลอื่นได้เข้าถึงเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย ████████ อันเป็นข้อมูลข่าวสารลับ แต่หากพิจารณาถึงผลกระทบของการใช้งานระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) โดยไม่จัดให้มีการตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์แล้ว ย่อมมีความเสี่ยงที่อาจมีบุคคลใช้ประโยชน์จากการละเลยไม่ควบคุมดูแลความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบดูแลของผู้กร้อง อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคล ซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองที่ต้องปราศจากการแทรกแซงของบุคคลอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๓ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี^๔ และหลักสิทธิมนุษยชน^๕ จึงถือเป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อนึ่งเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงต่อมาว่า ผู้กร้องได้ปรับปรุงให้มีการตั้งรหัสป้องกันการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่าย LAN (Local Area Network) รวมทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการระบบความปลอดภัยการเก็บรักษาข้อมูลด้านสารสนเทศ ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กร ถือเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลแล้ว จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๕) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ /สิทธิมนุษยชน...

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

^๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกละเมิดหรือกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกกลบเกลื่อนเกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกละเมิดหรือกลบเกลื่อนเช่นว่านั้น

^๕ ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๒ บุคคลใด ๆ จะถูกละเมิดหรือกระทบโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบเกลื่อนเกียรติและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอดหรือการกลบเกลื่อนดังกล่าว

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันคณะกรรมการดำเนินการระบบความปลอดภัยการเก็บรักษาข้อมูลด้านสารสนเทศ อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กร จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ โดยผู้ถูกร้องควรเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศให้เป็นไปตามกฎหมายหลักสิทธิมนุษยชน และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแจ้งผลให้ทราบต่อไปด้วย

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๙/๒๕๖๔ (๑๔) เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามข้อ ๔ วรรคท้ายของรายงานนี้ ต่อผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางปรีดา คงแป้น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

